Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
RIMVYDAS NORKUS
prednesené 25. septembra 2025 [1]

Vec C-477/24 [Deldwyn] [i]

Minister for Justice
proti
I.T.

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Court of Appeal (Odvolací súd, Írsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Občianstvo Únie – Právo na voľný pohyb a pobyt na území členských štátov – Smernica 2004/38/ES – Odvodené právo pobytu – Právo pobytu rodinných príslušníkov občana Únie – Manželstvo medzi občanom Únie a štátnym príslušníkom tretej krajiny – Zachovanie práva pobytu štátneho príslušníka tretej krajiny v prípade rozvodu – Občan Únie, ktorý v čase rozvodu už nevykonával činnosť – Článok 7 ods. 3 písm. b) – Výpočet obdobia ‚viac ako jeden rok' – Požiadavka jediného nepretržitého obdobia alebo možnosť kumulovať obdobia zamestnania počas viacerých rokov – Pojem ‚riadne zaregistrovaná ako nedobrovoľne nezamestnaná' – Právo na prístup k spisu, ktorý obsahuje údaje o zamestnaniach a sociálnom zabezpečení občana Únie"

I. Úvod

1. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania [2] bol podaný v rámci sporu medzi Minister for Justice (Minister spravodlivosti, Írsko) (ďalej len „minister") a I.T. (ďalej len „žalobca"), ktorý nie je štátnym príslušníkom členského štátu EHP a je bývalým manželom občianky Únie [3], v súvislosti s odmietnutím ministra povoliť žalobcovi ponechať si pobytový preukaz, ktorý by mu umožnil zostať v Írsku na dobu neurčitú. Žalobca bol informovaný okrem iného o tom, že jeho právo pobytu závisí od toho, či jeho bývalá manželka aj naďalej vykonáva svoje práva vyplývajúce zo Zmluvy o EÚ v Írsku, a že v čase začatia rozvodového konania nepredložil dôkaz o jej činnosti [4] v tomto členskom štáte.

[1] Jazyk prednesu: angličtina.

[i] Názov tejto veci je fiktívny. Nezodpovedá skutočnému menu ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

[2] Tento návrh podal Court of Appeal (Odvolací súd, Írsko) 9. júla 2024 do kancelárie Súdneho dvora.

[3] Žalobca a jeho manželka sa rozviedli v júli 2014.

[4] Ako pracovníčka alebo samostatne zárobkovo činná osoba.

2. Vnútroštátny súd sa vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania pýta, či pojem „jeden rok“ uvedený v článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38/ES [5] vyžaduje, aby tento rok predstavoval jediné nepretržité obdobie, alebo či je možné sčítať kratšie obdobia zamestnania rozložené na niekoľko rokov tak, aby predstavovali obdobie jedného roka. Okrem toho sa vnútroštátny súd pýta, či skutočnosť, že bývalá manželka žalobcu poberala v Írsku príspevok pre uchádzača o zamestnanie, znamená, že bola „riadne zaregistrovaná ako nedobrovoľne nezamestnaná“ v súlade s týmto ustanovením. Vnútroštátny súd sa napokon pýta, či a prípadne za akých podmienok je minister povinný sprístupniť žalobcovi spis, na ktorom sa zakladá zamietnutie jeho žiadosti o trvalý pobyt a ktorý okrem iného obsahuje aj údaje o zamestnaniach a sociálnom zabezpečení jeho bývalej manželky.

II. Právny rámec

A. Právo Európskej únie

3. Článok 7 smernice 2004/38, nazvaný „Právo pobytu na viac ako tri mesiace“, stanovuje:

„1. Všetci občania Únie majú právo pobytu na území iného členského štátu počas obdobia dlhšieho ako tri mesiace, ak:

a) sú pracovníci alebo samostatne zárobkovo činné osoby v hostiteľskom členskom štáte; alebo

b) majú dostatočné zdroje pre samých seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu, a ak majú komplexné krytie zdravotného poistenia v hostiteľskom členskom štáte; alebo

…

2. Právo pobytu stanovené v odseku 1 sa rozširuje na rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, sprevádzajú alebo sa pripájajú k občanovi Únie v hostiteľskom členskom štáte, ak takýto občan Únie spĺňa podmienky uvedené v odseku 1 [písm.] a), b) alebo c).

3. Na účely odseku 1 [písm.] a) občan Únie, ktorý už nie je pracovníkom ani samostatne zárobkovo činnou osobou, si zachová štatút pracovníka alebo samostatne zárobkovo činnej osoby za nasledujúcich okolností:

…

b) je riadne zaregistrovaná ako nedobrovoľne nezamestnaná osoba po tom, čo bola zamestnaná viac ako jeden rok, a zaevidovala sa ako uchádzač o zamestnanie na príslušnom úrade práce;

[5] Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46).

c) je riadne zaregistrovaná ako nedobrovoľne nezamestnaná osoba po tom, čo sa jej ukončila pracovná zmluva na dobu určitú kratšiu ako jeden rok, alebo po tom, čo sa stala nedobrovoľne nezamestnaná počas prvých dvanástich mesiacov a zaevidovala sa ako uchádzač o zamestnanie na príslušnom úrade práce. V takomto prípade sa štatút pracovníka zachová aspoň šesť mesiacov;

…“

4. Článok 13 tejto smernice s názvom „Zachovanie práva pobytu rodinných príslušníkov v prípade rozvodu, anulovania manželstva alebo ukončenia registrovaného partnerstva“ v odseku 2 stanovuje:

„…

2. Bez toho, aby bol dotknutý druhý pododsek, rozvod … nevedie k strate práva pobytu rodinných príslušníkov občana Únie, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, ak:

a) pred začatím rozvodového konania … manželstvo … trvalo aspoň tri roky, vrátane jedného roku v hostiteľskom členskom štáte; alebo

…

Pred získaním práva trvalého pobytu právo pobytu daných osôb naďalej podlieha požiadavke, že musia byť schopné dokázať, že sú pracovníkmi alebo samostatne zárobkovo činnými osobami, alebo že majú dostatočné zdroje pre seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu, a že majú komplexné krytie nemocenského poistenia v hostiteľskom členskom štáte, alebo že sú príslušníkmi rodiny, už založenej v hostiteľskom členskom štáte, osoby spĺňajúcej tieto požiadavky. ‚Dostatočné zdroje‘ sú definované v článku 8 ods. 4.

Takíto rodinní príslušníci si zachovajú svoje právo pobytu výlučne na osobnom základe.“

5. Článok 14 tejto smernice, nazvaný „Zachovanie práva pobytu“, stanovuje:

„…

2. Občania Únie a ich rodinní príslušníci majú právo pobytu určené v článkoch 7, 12 a 13, pokiaľ spĺňajú podmienky v nich stanovené.

…“

B. Írske právo

6. Nariadeniami S.I. č. 548/2015 – European Communities (Free Movement of Persons) Regulations 2015[6] [nariadenia Európskych spoločenstiev (o voľnom pohybe osôb) z roku 2015] (ďalej len „nariadenia z roku 2015“) sa do írskeho práva preberajú ustanovenia smernice 2004/38. Podľa vnútroštátneho súdu neexistuje zásadný rozdiel medzi článkom 6 ods. 3 písm. c) týchto nariadení a článkom 7 ods. 3 smernice 2004/38.

[6] https://www.irishstatutebook.ie/eli/2015/si/548/made/en/print.

III. Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

7. Žalobca nie je štátnym príslušníkom žiadneho štátu EHP. Do Írska vstúpil na základe študentského víza v októbri 2002. V júli 2009 žalobca uzavrel manželstvo s občiankou Únie v Írsku a požiadal o pobyt v Írsku na základe smernice 2004/38 a nariadení z roku 2015 z dôvodu, že bol manželským partnerom občianky Únie. Táto žiadosť bola zamietnutá vo februári 2010. Žalobca podal novú žiadosť 17. júla 2011, ktorá bola zamietnutá 9. februára 2012. V oboch prípadoch bolo dôvodom zamietnutia to, že preskúmaním u zamestnávateľa občianky Únie[7] sa zistilo, že v čase posudzovania žiadosti[8] už u tohto zamestnávateľa nepracovala. V marci 2013 žalobca podal tretiu žiadosť o povolenie na pobyt v Írsku. Pri tejto príležitosti mu bolo povolenie na pobyt udelené na obdobie piatich rokov do septembra 2018. V júni 2014, a teda po udelení tohto povolenia, sa začalo konanie o rozvode medzi žalobcom a jeho manželkou. Rozsudok o rozvode bol vyhlásený v júli 2014 v krajine pôvodu občianky Únie. K tomuto dátumu manželstvo trvalo päť rokov.

8. Po rozvode nebolo žalobcovi odňaté povolenie na pobyt v Írsku a naďalej tam aj pracoval. Jeho bývalá manželka sa aj naďalej zdržiavala v Írsku (aj keď s možnými obdobiami neprítomnosti, počas ktorých sa vracala do svojej krajiny pôvodu).

9. V auguste 2018 žalobca požiadal o zachovanie povolenia na pobyt pre svoju osobu podľa článku 10 ods. 2 nariadení z roku 2015[9], ktorý stanovuje zachovanie práva pobytu v prípade rozvodu za určitých okolností, ak manželstvo trvalo tri roky alebo viac, z toho aspoň jeden rok v Írsku. Táto žiadosť bola zamietnutá v októbri 2019, pretože žalobca v čase začatia rozvodového konania nepredložil dôkaz o zamestnaní svojej bývalej manželky v Írsku ani o tom, že vlastnila dostatočné zdroje.[10]

10. Dňa 17. októbra 2019 žalobca podal žiadosť o preskúmanie rozhodnutia o zamietnutí a požiadal o kópiu informácií získaných od Department of Employment Affairs and Social Protection (Ministerstvo práce a sociálnej ochrany, ďalej len „DEASP“). V liste sa tiež uvádzalo, že žalobca a jeho bývalá manželka, občianka Únie, už nie sú vo vzťahu, ale že jeho právni zástupcovia jej napísali žiadosť o pomoc pri poskytovaní informácií o jej aktivitách v Írsku počas období, ktoré uvádza minister, a zopakovali presvedčenie, že aspoň počas časti tohto obdobia poberala sociálne dávky. Žalobca uviedol, že podľa svojho vedomia nemal možnosť si overiť bez pomoci a spolupráce svojej bývalej manželky, či poberala v tomto období sociálne dávky.

11. Dňa 22. novembra 2021 minister vydal konečné rozhodnutie, ktorým potvrdil rozhodnutie o zamietnutí.[11] Toto rozhodnutie bolo založené na tom, že v spise sa nenachádzali dostatočné informácie o okolnostiach odchodu občianky Únie z jej predchádzajúceho zamestnania, a teda o tom, či tento odchod bol dobrovoľný alebo nedobrovoľný. Okrem toho zo spisu nevyplývalo, že

7 Ako sa uvádza v príslušných formulároch žiadosti.

8 Ktoré nasledovalo vždy krátko po podaní žiadosti.

9 Írsko vo svojich písomných pripomienkach uviedlo, že článok 10 ods. 2 nariadení z roku 2015 vykonáva článok 13 ods. 2 smernice 2004/38.

10 Žalobca bol informovaný, že „z informácií, ktoré má minister k dispozícii od [DEASP], vyplýva, že občianka Únie nevykonávala svoje práva prostredníctvom zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti, štúdia, nedobrovoľnej nezamestnanosti alebo vlastnenia dostatočných zdrojov v súlade s pravidlom 6 ods. 3 nariadení z roku 2015 od [13. septembra 2013] do [23. septembra 2017]“. V zázname o predložení rozhodnutia úradník oddelenia pre práva vyplývajúce zo Zmluvy o EÚ rozhodol, že žiadosť by sa mala zamietnuť, pretože: „z informácií poskytnutých od DEASP vyplýva, že občianka Únie nevykonávala svoje právo [vyplývajúce zo Zmluvy o EÚ] v štáte na základe zamestnania ku dňu začatia konania o rozvode v … júni 2014[;] mala tu pobyt, ale od [13. septembra 2013] do [23. septembra 2017] poberala príspevok pre uchádzača o zamestnanie.“

11 Touto vecou sa zaoberal vyšetrovací úradník, ktorý tiež vystupuje ako účastník konania na strane ministra v konaní vo veci samej pred írskymi súdmi.

by pred svojou registráciou v DEASP bola zamestnaná dlhšie ako jeden rok alebo mala zmluvu na dobu určitú kratšiu ako jeden rok. Stanovisko ministra vychádzalo zo zamestnania občianky Únie v trvaní 37 týždňov v roku 2013 a dvoch týždňov v roku 2014. Z rozhodnutia o zamietnutí vyplývalo, že občianka Únie „v roku 2014, v ktorom sa začalo a skončilo konanie o rozvode, nevykonávala svoje práva vyplývajúce zo Zmluvy o EÚ ako nedobrovoľne nezamestnaná, pretože obdobiu, počas ktorého bola nezamestnaná, nepredchádzalo obdobie dvanástich mesiacov, počas ktorých by pracovala“. V konečnom rozhodnutí sa takisto uvádzalo, že hoci občianka Únie v roku 2014 poberala sociálne dávky, minister nie je viazaný žiadnym rozhodnutím DEASP a pokračovanie vyplácania sociálnych dávok občianke Únie nie je rozhodujúce vo veci práv vyplývajúcich zo Zmluvy o EÚ, o ktorých rozhoduje minister.

12. Podľa vnútroštátneho súdu zo zápisnice z rozhodnutia ministra nevyplýva, že by sa zaoberal otázkou, či občianka Únie mohla pracovať viac ako rok počas svojho pobytu v Írsku, a to do septembra 2013, keď prvýkrát poberala príspevok pre uchádzača o zamestnanie. Tieto predchádzajúce obdobia pracovnej činnosti neboli zohľadnené na účely určenia, či občianka Únie vykonávala v Írsku práva priznané Zmluvou o EÚ ku dňu začatia rozvodového konania.

13. Žalobca podal proti rozhodnutiu ministra návrh na súdne preskúmanie na High Court (Vyšší súd, Írsko). Rozsudkom z 1. februára 2023 High Court (Vyšší súd) zrušil toto rozhodnutie. Tento súd uviedol, že minister sa zameral na pracovnú situáciu občianky Únie počas obdobia bezprostredne predchádzajúceho podaniu žiadosti o príspevok pre uchádzača o zamestnanie a na obdobie 12 mesiacov pred začatím rozvodového konania. Na druhej strane ale nezohľadnil postavenie pracovníčky alebo pobyt občianky Únie v rokoch 2009 až 2012 napriek tomu, že žalobca sa naň odvolával. High Court (Vyšší súd) rozhodol, že ani článok 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38, ani článok 6 ods. 3 písm. c) bod ii) nariadení z roku 2015 nepodmieňujú zachovanie štatútu pracovníka tým, aby pracovník EÚ preukázal, že bol zamestnaný 12 mesiacov nepretržite a bezprostredne pred tým, ako sa zaregistroval ako nedobrovoľne nezamestnaný, na účely zachovania práva pobytu podľa článku 7 ods. 3 smernice 2004/38. High Court (Vyšší súd) ďalej konštatoval, že neposkytnutie záznamov žalobcovi týkajúcich sa príspevkov jeho bývalej manželky za roky 2009, 2010, 2011 a 2012 v revidovanej alebo inej primeranej forme, ak boli uvedené v informáciách získaných od DEASP a boli k dispozícii ministrovi, alebo skutočnosť, že sa im transparentným spôsobom nevenovala pozornosť v rámci rozhodovacieho procesu, narušili spravodlivosť konania za okolností, keď bol minister informovaný, že žalobca tvrdil, že jeho bývalá manželka počas týchto rokov pracovala a že v tomto zmysle predložil určité dôkazy, ale nemal prístup k ďalším informáciám z dôvodu nedostatočnej spolupráce.

14. Minister podal proti rozhodnutiu High Court (Vyšší súd) odvolanie na Court of Appeal (Odvolací súd, Írsko). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o odvolaní si vyžaduje výklad práva EÚ, Court of Appeal (Odvolací súd) prerušil konanie a položil Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. a) Predpokladá alebo vyžaduje výraz ‚jeden rok‘, uvedený v [článku] 7 ods. 3 písm. b) smernice [2004/38] …, aby išlo o jediné nepretržité obdobie?

1. b) V prípade zápornej odpovede na otázku 1. a) má táto skutočnosť, že obdobia zamestnania tvoriace predmetný rok by mohli byť akumulované alebo sčítané v priebehu štyroch alebo piatich rokov, za následok vylúčenie občana Únie z pôsobnosti [článku] 7 ods. 3 písm. b) [smernice 2004/38]?

2. Ak občan [Únie] poberal [príspevok pre uchádzača o zamestnanie] od [DEASP] v Írsku, znamená táto skutočnosť, že je v tomto štáte osoba ‚riadne zaregistrovaná ako nedobrovoľne nezamestnaná' v zmysle [článku] 7 ods. 3 písm. b) [smernice 2004/38]?

3. Vyžaduje všeobecná zásada práva EÚ, ktorá odráža [článok] 41 Charty, alebo alternatívne [smernica 2004/38] vykladaná so zohľadnením tejto všeobecnej zásady, aby [minister] poskytol svoj spis žalobcovi (v prípade potreby vo vhodne upravenej forme) buď:

   a) pred prijatím rozhodnutia o zachovaní práv pobytu/pobytového preukazu podľa [článku 14 smernice 2004/38] v súvislosti s [článkom 13 a/alebo článkom 7 ods. 3 tejto smernice]; a/alebo

   b) keď sa žalobca snaží napadnúť takéto rozhodnutie prostredníctvom súdneho preskúmania?"

IV. Konanie na Súdnom dvore

15. Žalobca, nemecká vláda, Írsko a Európska komisia predložili písomné pripomienky. V týchto návrhoch a v súlade so žiadosťou Súdneho dvora preskúmam prvú a druhú otázku, ktoré položil Court of Appeal (Odvolací súd).

V. Posúdenie

A. Úvodné poznámky

16. Cieľom smernice 2004/38 [12] je zjednodušiť a posilniť výkon základného a individuálneho práva voľne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov, ktoré je občanom Únie priamo priznané článkom 21 ods. 1 ZFEÚ. [13] V tejto súvislosti smernica 2004/38 priznáva každému štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý je rodinným príslušníkom občana Únie v zmysle článku 2 ods. 2 tejto smernice, [14] ktorý tohto občana sprevádza alebo sa k nemu pripája v inom členskom štáte, než je členský štát, ktorého je štátnym príslušníkom, [15] právo na vstup a pobyt v hostiteľskom členskom štáte. [16]

[12] Pozri odôvodnenia 1 až 4 smernice 2004/38.

[13] Rozsudok z 11. apríla 2019, Tarola (C-483/17, EU:C:2019:309, bod 23 a citovaná judikatúra) (ďalej len „rozsudok Tarola"). Súdny dvor zdôraznil, že zo samotného znenia článkov 20 a 21 ZFEÚ zjavne vyplýva, že právo občanov Únie a ich rodinných príslušníkov na voľný pohyb a pobyt v rámci územia členských štátov nie je bezpodmienečné, ale môže podliehať obmedzeniam a podmienkam stanoveným v Zmluve o FEÚ, ako aj v predpisoch prijatých na jej vykonanie. Normotvorca Únie smernicou 2004/38 upravil tieto obmedzenia a podmienky [rozsudok z 2. septembra 2021, État belge (Právo na pobyt v prípade domáceho násilia), C-930/19, EU:C:2021:657, bod 78 a citovaná judikatúra].

[14] Podľa článku 2 ods. 2 písm. a) smernice 2004/38 je „manželský partner" „rodinným príslušníkom".

[15] Budem naň odkazovať ako na hostiteľský členský štát.

[16] Článok 3 ods. 1 smernice 2004/38 stanovuje za „oprávnené osoby", ktoré majú nárok na práva upravené touto smernicou, „všetkých občanov Únie, ktorí sa pohybujú alebo sa zdržiavajú v členskom štáte inom, ako je členský štát, ktorého štátnymi príslušníkmi sú, a … ich rodinných príslušníkov, ako sú definovaní v článku 2 bode 2 uvedenej smernice, ktorí ich sprevádzajú, alebo sa k nim pripájajú". Účel a odôvodnenie týchto práv priznaných rodinným príslušníkom sú založené na konštatovaní, že odmietnuť priznanie takýchto práv by mohlo obmedziť slobodu pohybu občana Únie tým, že ho toto odmietnutie odrádza od vykonávania svojich práv na vstup do hostiteľského členského štátu a pobyt v ňom (rozsudok zo 16. júla 2015, Singh a i., C-218/14, EU:C:2015:476, bod 50, ako aj citovaná judikatúra) (ďalej len „rozsudok Singh").

17. Článok 7 smernice 2004/38 stanovuje podmienky, za ktorých občan Únie a jeho rodinní príslušníci majú právo pobytu počas obdobia dlhšieho ako tri mesiace v hostiteľskom členskom štáte,[17] a teda ešte nemajú právo trvalého pobytu podľa článku 16 ods. 1 smernice 2004/38.[18]

18. V článku 7 ods. 1 písm. a) smernice 2004/38 sa stanovuje, že všetci občania Únie majú také právo pobytu, ak sú v hostiteľskom členskom štáte pracovníkmi alebo samostatne zárobkovo činnou osobou.[19] Podľa článku 7 ods. 1 písm. b) smernice 2004/38 majú občania Únie právo pobytu v hostiteľskom členskom štáte bez toho, aby vykonávali hospodársku činnosť, za predpokladu, že majú komplexné krytie zdravotného poistenia pre samých seba a svojich rodinných príslušníkov v tomto členskom štáte a dostatočné zdroje, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci tohto členského štátu počas obdobia svojho pobytu.[20] V článku 7 ods. 1 písm. c) sa takisto stanovuje právo pobytu pre študentov za určitých podmienok.

19. Článok 7 ods. 2 smernice 2004/38 priznáva rodinným príslušníkom občana Únie, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretej krajiny a sprevádzajú občana Únie alebo sa k nemu pripájajú v hostiteľskom členskom štáte, právo pobytu v tomto členskom štáte, ak občan Únie spĺňa podmienky uvedené okrem iného v článku 7 ods. 1 písm. a), b) alebo c) tejto smernice.[21] Podľa článku 14 ods. 2 smernice 2004/38 sa právo rodinných príslušníkov občana Únie mať bydlisko na území hostiteľského členského štátu na základe článku 7 ods. 2 tejto smernice zachová iba za predpokladu, že občan Únie[22] spĺňa podmienky uvedené v tomto ustanovení.[23] V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že práva priznané rodinným príslušníkom smernicou 2004/38, vrátane jej článku 7, nie sú samostatnými právami, ale právami odvodenými z výkonu voľného pohybu občana Únie.[24]

[17] Článok 6 smernice 2004/38 sa týka práva občanov Únie a ich rodinných príslušníkov na pobyt v hostiteľskom členskom štáte do troch mesiacov.

[18] Pozri aj článok 17 smernice 2004/38 týkajúci sa výnimiek pre osoby, ktoré už viac nepracujú v hostiteľskom členskom štáte a ich rodinných príslušníkov. Článok 21 smernice 2004/38 stanovuje, že „na účely tejto smernice sa nepretržitosť pobytu môže dosvedčiť akýmkoľvek dôkazom, ktorý sa používa v hostiteľskom členskom štáte. …“

[19] Pozri rozsudok Tarola (bod 24).

[20] Pozri tiež rozsudok z 15. júla 2021, A (Verejná zdravotná starostlivosť) (C-535/19, EU:C:2021:595, bod 53 a citovaná judikatúra). Táto podmienka sa opiera o myšlienku, že výkon práva pobytu občanov Únie možno podriadiť oprávnenému záujmu členských štátov, akým je ochrana ich verejných financií (pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. septembra 2013, Brey, C-140/12, EU:C:2013:565, bod 55). Treba zdôrazniť, že z ustálenej judikatúry vyplýva, že hoci občan Únie musí mať dostatočné zdroje, právo Únie nestanovuje žiadnu požiadavku, pokiaľ ide o ich pôvod. Tieto zdroje môže poskytovať okrem iného aj občan tretej krajiny, ktorý je manželským partnerom občana Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok Singh, bod 74 a citovanú judikatúru).

[21] Ako uviedla Komisia, článok 7 ods. 1 smernice 2004/38 obsahuje rôzne právne základy, podľa ktorých majú občania Únie právo pobytu na území iného členského štátu počas obdobia dlhšieho ako tri mesiace. Vzhľadom na to, že právny základ pobytu sa môže časom meniť, občan Únie môže kumulovať viacero období legálneho pobytu vychádzajúcich z viacerých právnych základov stanovených v článku 7 ods. 1 smernice 2004/38.

[22] A rodinní príslušníci občana Únie.

[23] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2023, Chief Appeals Officer a i. (C-488/21, EU:C:2023:1013, bod 59).

[24] Odvodená povaha takých rodinných práv odráža ich základný cieľ podľa smernice 2004/38, ktorým je podporovať voľný pohyb občanov Únie [pozri rozsudok z 2. septembra 2021, État belge (Právo na pobyt v prípade domáceho násilia), C-930/19, EU:C:2021:657, body 74 a 82 a citovaná judikatúra].

20. Článok 7 ods. 3 smernice 2004/38 stanovuje, že na účely tohto článku 7 ods. 1 písm. a) občan Únie, ktorý už nie je pracovníkom ani samostatne zárobkovo činnou osobou, si zachová štatút pracovníka alebo samostatne zárobkovo činnej osoby za určitých okolností.[25] Článok 7 ods. 3 smernice 2004/38 stanovuje odstupňovanie, pokiaľ ide o podmienky zachovania tohto postavenia, jednak v závislosti od dôvodu pracovnej neschopnosti občana Únie a jednak od počiatočného obdobia jeho činnosti v hostiteľskom členskom štáte. V tejto súvislosti sa podmienky zachovania postavenia pracovníka alebo samostatne zárobkovo činnej osoby líšia podľa toho, či je počiatočné obdobie činnosti dlhšie alebo kratšie ako jeden rok.[26] Občan Únie, ktorý vykonával činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba v hostiteľskom členskom štáte, si tak zachová štatút pracovníka na dobu *neurčitú*, ak: i) bol dočasne práceneschopný v dôsledku choroby alebo úrazu;[27] ii) vykonával činnosť ako pracovník alebo samostatne zárobkovo činná osoba v hostiteľskom členskom štáte dlhšie ako jeden rok pred tým, ako sa stal nedobrovoľne nezamestnaným,[28] alebo iii) nastúpil na odborné vzdelávanie.[29]

21. Naopak, podľa článku 7 ods. 3 písm. c) smernice 2004/38 občan Únie, ktorý vykonával činnosť ako pracovník alebo samostatne zárobkovo činná osoba v hostiteľskom členskom štáte *počas obdobia kratšieho ako jeden rok*, si zachová štatút pracovníka len na obdobie, ktorého dĺžku môže stanoviť tento členský štát, pričom ale nesmie byť kratšie ako šesť mesiacov. V rozsudku Tarola Súdny dvor rozhodol, že občan Únie si zachoval tento štatút po tom, čo vykonával činnosť v hostiteľskom členskom štáte počas dvoch týždňov pred tým, ako sa stal nedobrovoľne nezamestnaným. Súdny dvor zdôraznil, že dôvody, pre ktoré je občan Únie nezamestnaný podľa článku 7 ods. 3 písm. b)[30] a článku 7 ods. 3 písm. c)[31] smernice 2004/38, musia byť nezávislé od jeho vôle.

22. Vzhľadom na skutočnosť, že rodinní príslušníci občana Únie, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretích krajín, nemajú samostatné právo na pobyt podľa článku 7 smernice 2004/38, ale len práva odvodené od vykonávania voľného pohybu občana Únie, smernica 2004/38 zavádza právne záruky na ochranu rodinných príslušníkov občana Únie v určitých prípadoch.[32] V tejto súvislosti článok 13 ods. 2 písm. a) smernice 2004/38 zaručuje, že v prípade rozvodu si manželský partner občana Únie, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, môže zachovať svoje právo pobytu v hostiteľskom členskom štáte nie odvodene, ale na osobnom základe.[33] Osobné právo je podmienené tým, že manželstvo trvalo aspoň tri roky pred začatím rozvodového konania vrátane jedného roku v hostiteľskom členskom štáte. Zo skutkových okolností uvedených v návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že žalobca spĺňa tieto podmienky. Okrem toho pred

[25] Súdny dvor rozhodol, že tieto okolnosti *nie sú taxatívne vymenované* v článku 7 ods. 3 smernice 2004/38 (pozri rozsudok Tarola, bod 26 a citovanú judikatúru). Pozri tiež rozsudok z 19. júna 2014, Saint Prix (C-507/12, EU:C:2014:2007, body 31 a 38). V bodoch 28, 40 a 41 tohto posledného uvedeného rozsudku Súdny dvor spresnil, že článok 7 ods. 3 smernice 2004/38 výslovne neupravuje prípad ženy, ktorá sa nachádza v osobitnej situácii z dôvodu telesných obmedzení v pokročilom štádiu tehotenstva a po pôrode. Skutočnosť, že uvedené obmedzenia prinútia ženu prerušiť výkon zárobkovej činnosti počas obdobia nevyhnutného na jej zotavenie, pritom v zásade nemôže pozbaviť túto osobu postavenia „pracovníka“ v zmysle článku 45 ZFEÚ. Skutočnosť, že taká osoba nebola aktívna na pracovnom trhu hostiteľského členského štátu počas niekoľkých mesiacov, neznamená, že táto osoba prestala byť súčasťou uvedeného trhu počas tohto obdobia za predpokladu, že v primeranom čase po pôrode začne opäť pracovať alebo si nájde iné zamestnanie. Pozri tiež rozsudok z 19. septembra 2019, Dakneviciute (C-544/18, EU:C:2019:761, bod 41), ktorý sa zakladá na článku 49 ZFEÚ.

[26] Pozri rozsudok Tarola (bod 43).

[27] Pozri článok 7 ods. 3 písm. a) smernice 2004/38.

[28] Pozri článok 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38. Dotknutá osoba sa musí zaregistrovať ako uchádzač o zamestnanie na príslušnom úrade.

[29] Pozri článok 7 ods. 3 písm. d) smernice 2004/38

[30] Rozsudok z 20. decembra 2017, Gusa (C-442/16, EU:C:2017:1004, bod 45).

[31] Pozri rozsudok Tarola (body 46, 48 a 49).

[32] Pozri napríklad články 12 a 13 smernice 2004/38.

[33] Článok 13 ods. 2 smernice 2004/38 preto predstavuje výnimku zo zásady, že rodinný príslušník občana Únie nepožíva samostatné práva pobytu, ale len odvodené práva podľa tejto smernice [rozsudok z 2. septembra 2021, État belge (Právo na pobyt v prípade domáceho násilia), C-930/19, EU:C:2021:657, bod 34].

nadobudnutím práva trvalého pobytu dotknutá osoba musí splniť podmienky stanovené v článku 13 ods. 2 druhom pododseku smernice 2004/38, a to konkrétne že dotknutá osoba preukáže buď to, že je pracovníkom alebo že má pre seba a svojich rodinných príslušníkov dostatočné zdroje na to, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas dĺžky ich pobytu, a že má komplexné krytie zdravotného poistenia v tomto členskom štáte, alebo že je príslušníkom rodiny osoby spĺňajúcej tieto požiadavky, pričom táto rodina už bola založená v uvedenom členskom štáte. Súdny dvor rozhodol, že tieto podmienky zodpovedajú podmienkam uvedeným v článku 7 ods. 1 písm. a), b) a d) smernice 2004/38, ktoré sú samotní občania Únie povinní splniť na to, aby mali právo prechodného pobytu na viac ako tri mesiace na území hostiteľského členského štátu. [34]

23. Žalobca teda musí zistiť, či mal v čase začatia rozvodového konania právo pobytu v Írsku. Vzhľadom na to, že žalobca sa odvoláva na právo pobytu svojej bývalej manželky, občianky Únie, jeho právo závisí od toho, či ona v tom čase takéto právo požívala. [35] Tieto podmienky sú jadrom sporu vo veci samej. [36]

24. Predovšetkým z odôvodnenia 10 smernice 2004/38 vyplýva, že účelom podmienok uvedených v článku 7 tejto smernice je najmä zabrániť tomu, aby sa občan Únie a jeho rodinní príslušníci stali neprimeranou záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu. [37] Toto riziko potenciálne existuje, keďže podľa článku 24 ods. 1 smernice 2004/38 sa občan Únie môže domáhať rovnakého zaobchádzania ako so štátnymi príslušníkmi hostiteľského členského štátu v rámci pôsobnosti Zmluvy, ak jeho pobyt na území hostiteľského členského štátu je v súlade s podmienkami smernice 2004/38. Výhoda tohto práva sa teda rozširuje aj na rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu a ktorí majú právo pobytu alebo právo trvalého pobytu. S výhradou výnimky uvedenej v článku 24 ods. 2 smernice 2004/38 sa tak občan Únie môže domáhať rovnakého prístupu k dávkam sociálnej pomoci podľa článku 24 ods. 1 smernice 2004/38 ako štátni príslušníci hostiteľského členského štátu, ak jeho pobyt na území tohto členského štátu spĺňa podmienky smernice 2004/38. [38]

[34] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. septembra 2021, État belge (Právo na pobyt v prípade domáceho násilia) (C-930/19, EU:C:2021:657, body 61 a 62).

[35] Súdny dvor konštatoval, že manželský partner, ktorý je občanom Únie, štátneho príslušníka tretej krajiny musí mať bydlisko v hostiteľskom členskom štáte v súlade s článkom 7 ods. 1 smernice 2004/38 až do dňa začatia rozvodového konania, aby sa tento štátny príslušník tretej krajiny mohol dovolávať zachovania svojho práva pobytu v tomto členskom štáte na základe článku 13 ods. 2 tejto smernice (rozsudok Singh, bod 66). Tieto požiadavky Súdny dvor zmenil a zmiernil v prípadoch domáceho násilia [rozsudok z 2. septembra 2021, État belge (Právo na pobyt v prípade domáceho násilia), C-930/19, EU:C:2021:657, bod 43]. Domnievam sa, že relevantný je aj článok 7 ods. 3 smernice 2004/38.

[36] Návrh na začatie prejudiciálneho konania obsahuje niekoľko odkazov na skutočnosť, že bývalá manželka žalobcu poberala príspevok pre uchádzača o zamestnanie, „sociálne dávky“ a prídavky na dieťa. Presné dátumy prijatia týchto platieb a ich relevantnosť, s výnimkou príspevku pre uchádzača o zamestnanie, sú trochu nejasné. Okrem toho sa v tomto návrhu odkazuje na obdobia zamestnania, ktoré občianka Únie dosiahla v Írsku po začatí rozvodového konania. Stačí uviesť, že podľa článku 13 ods. 2 písm. a) sú relevantné len obdobia pred začatím rozvodového konania.

[37] Pozri rozsudok z 11. novembra 2014, Dano (C-333/13, EU:C:2014:2358, bod 71), ktorý sa týka článku 7 ods. 1 smernice 2004/38. Podľa môjho názoru z bodov 51 a 52 rozsudku Tarola vyplýva, že obavy vyjadrené v odôvodnení 10 tejto smernice sa týkajú článku 7 tejto smernice ako celku.

[38] Okrem toho treba pripomenúť, že článok 45 ods. 2 ZFEÚ uvádza, že voľný pohyb pracovníkov zahŕňa zrušenie akejkoľvek diskriminácie pracovníkov členských štátov na základe štátnej príslušnosti, pokiaľ ide o zamestnanie, odmenu za prácu a ostatné pracovné podmienky. V oblasti sociálnych výhod je toto ustanovenie konkretizované v článku 7 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 492/2011 z 5. apríla 2011 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Únie (Ú. v. EÚ L 141, 2011, s. 1). Súdny dvor konštatoval, že cieľ spočívajúci v tom, že sa zabráni neprimeranej finančnej záťaži pre hostiteľský členský štát, nemôže odôvodniť nerovnosť zaobchádzania medzi migrujúcimi pracovníkmi a ich rodinnými príslušníkmi – ako ho definuje článok 2 smernice 2004/38 – a vnútroštátnymi pracovníkmi v oblasti prístupu k sociálnej pomoci (rozsudok z 21. decembra 2023, Chief Appeals Officer a i., C-488/21, EU:C:2023:1013, body 49 a 71). Súdny dvor tiež konštatoval, že členský štát naopak môže odmietnuť priznať sociálne dávky občanom Únie, ktorí nevykonávajú hospodársku činnosť a vykonávajú svoje právo na voľný pohyb a nemajú dostatočné zdroje, aby mohli žiadať o právo pobytu podľa tejto smernice (rozsudok z 15. júla 2021, The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, bod 78 a citovaná judikatúra). Súdny dvor tak okrem iného v kontexte článku 7 smernice 2004/38 jasne rozlíšil medzi pracovníkmi a občanmi Únie, ktorí nevykonávajú hospodársku činnosť.

B. Prvá otázka

25. Svojou prvou otázkou, ktorá sa delí na dve časti,[39] sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa výrazom „viac ako jeden rok“[40] uvedeným v článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38 rozumie jediné nepretržité obdobie hospodárskej činnosti, alebo či tento výraz môže odkazovať na súčet samostatných alebo oddelených období takej činnosti počas obdobia štyroch alebo piatich rokov.

26. Žalobca sa domnieva, že nie je dôvod predpokladať, že výrazom „viac ako jeden rok“ uvedeným v článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38 sa rozumie jediné nepretržité obdobie. Tento výraz sa môže vzťahovať aj na „súčet období kratších ako jeden rok“. Írsko a nemecká vláda zastávajú názor, že týmto výrazom sa rozumie len jediné nepretržité obdobie jedného roka. Prístup Komisie je viac diferencovaný. Zastáva názor, že tento výraz sa v zásade vzťahuje na obdobie hospodárskej činnosti vyznačujúce sa určitým stupňom väzby na hospodársky život hostiteľského členského štátu, čo predpokladá určitú minimálnu mieru kontinuity hospodárskej činnosti v tomto štáte. Okrem toho zahŕňa významnú mieru prispievania pracovníka EÚ do rozpočtu hostiteľského členského štátu prostredníctvom platenia daní a príspevkov na sociálne zabezpečenie. Požiadavka nepretržitosti nemôže vylučovať dve alebo viaceré obdobia skutočnej a efektívnej práce odpracované v hostiteľskom členskom štáte, ktoré spoločne trvajú dlhšie ako jeden rok, z dôvodu, že vyplývajú z opakovane uzatváraných pracovných zmlúv s rôznymi zamestnávateľmi, a to aj v tom prípade, ak medzi takými prácami môže dôjsť k prerušeniu.

27. Treba zdôrazniť, že smernica 2004/38 nedefinuje, čo treba rozumieť pod výrazom „viac ako jeden rok“ uvedeným v jej článku 7 ods. 3 písm. b)[41]. [42] Okrem toho samotný doslovný výklad tohto výrazu v rôznych jazykových verziách[43] neumožňuje jednoznačne určiť, či sa ním rozumie jediné nepretržité alebo neprerušované obdobie trvajúce viac ako jeden rok alebo celkové obdobie dlhšie ako jeden rok, ktoré predstavuje súčet dvoch alebo viacerých samostatných období, z ktorých každé je kratšie ako jeden rok. Túto nejasnosť možno konfrontovať s inými právnymi predpismi Únie v oblasti voľného pohybu a pobytu osôb, v ktorých normotvorca Únie

[39] Obom častiam sa budem venovať spoločne.

[40] Hoci prejudiciálna otázka odkazuje len na výraz „jeden rok“, domnievam sa, že v rámci tohto konania a so zreteľom na samotné znenie článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38 je potrebné sa venovať výkladu výrazu „viac ako jeden rok“.

[41] Výrazy „kratšiu ako jeden rok“ a „počas prvých dvanástich mesiacov“ uvedené v článku 7 ods. 3 písm. c) smernice 2004/38 – ktoré takisto nie sú definované – samy osebe neumožňujú určiť, či obdobie uvedené v článku 7 ods. 3 písm. b) tejto smernice má alebo nemá byť nepretržité.

[42] Nie som si vedomý toho, že by sa Súdny dvor touto otázkou už zaoberal vo svojej judikatúre. V rozsudku z 12. marca 2014, O. a B. (C-456/12, EU:C:2014:135, bod 59), Súdny dvor odpovedal na otázku, či môže kumulácia viacerých krátkodobých pobytov v hostiteľskom členskom štáte viesť k odvodenému právu pobytu rodinného príslušníka občana Únie, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, pri návrate tohto občana do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, v tom zmysle, že iba pobyt spĺňajúci podmienky uvedené v článku 7 ods. 1 a 2 alebo článku 16 ods. 1 a 2 smernice 2004/38 môže viesť k takému právu pobytu. V tejto súvislosti krátkodobé pobyty, akými sú víkend alebo dovolenka v inom členskom štáte ako v členskom štáte, ktorého je takýto občan štátnym príslušníkom, aj keby sa zohľadnili spoločne, patria pod článok 6 smernice 2004/38 a nespĺňajú uvedené podmienky. Vzhľadom na predĺžené obdobia pobytu občianky Únie v Írsku vo veci samej nie je článok 6 smernice 2004/38 relevantný.

[43] Treba uviesť, že rôzne jazykové znenia predmetného ustanovenia podľa všetkého používajú ekvivalentný výraz, ktorý znamená „viac ako jeden rok“, ako je to v anglickom jazykovom znení (*for more than one year*). Tieto rôzne jazykové znenia teda neodkazujú na jediné nepretržité alebo neprerušené obdobie. Okrem toho rôzne jazykové znenia nestanovujú, že lehotu jedného roka možno dosiahnuť sčítaním dvoch kratších alebo dlhších období. Preto napríklad francúzske jazykové znenie používa výraz „pendant plus d'un an“, španielske jazykové znenie „durante más de un año“, portugalské jazykové znenie „durante mais de um ano“, talianske jazykové znenie „per oltre un anno“, grécke jazykové znenie „άνω του ενός έτους“, nemecké jazykové znenie „nach mehr als einjähriger“, bulharské jazykové znenie „повече от една година“, litovské jazykové znenie „daugiau kaip vienerius metus“, lotyšské jazykové znenie „ilgāk nekā vienu gadu“, estónske jazykové znenie „üle ühe aasta“, české jazykové znenie „více než jeden rok“ a rumunské jazykové znenie „perioadă de peste un an“.

výslovne odkázal na dobu neprerušenú alebo nepretržitú.[44] Ešte viac zarážajúca je možno skutočnosť, že samotné články 16 a 17 smernice 2004/38 odkazujú v súvislosti s právom trvalého pobytu na *nepretržité* obdobie pobytu v hostiteľskom členskom štáte. Preto napríklad podľa článku 16 ods. 1 smernice 2004/38 majú občania Únie, ktorí sa legálne zdržiavali počas *nepretržitého obdobia piatich rokov* v hostiteľskom členskom štáte, právo trvalého pobytu na tomto území.[45] Okrem toho s cieľom zmierniť striktné a jednoznačné znenie tohto ustanovenia článok 16 ods. 3 smernice 2004/38 stanovuje, že nepretržitosť pobytu nie je v určitých prípadoch ovplyvnená napríklad „dočasnou neprítomnosťou nepresahujúcou spolu šesť mesiacov ročne“.[46]

28. Na rozdiel od toho, čo tvrdí Írsko, si nemyslím, že znenie článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38 „je na prvý pohľad jasné“.[47] Na účely výkladu tohto ustanovenia je preto potrebné zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a všeobecnú štruktúru právnej úpravy, ktorej je súčasťou a ciele, ktoré sleduje.[48]

29. Pokiaľ ide o kontext a všeobecnú štruktúru, treba na úvod konštatovať, že skutočnosť, že článok 16 ods. 1 smernice 2004/38 výslovne odkazuje na nepretržité obdobie, zatiaľ čo článok 7 ods. 3 písm. b) tejto smernice na to neodkazuje, naznačuje, že toto posledné uvedené ustanovenie takú nepretržitosť nevyžaduje. Dotknuté ustanovenia sa však nachádzajú v rôznych kapitolách smernice 2004/38, ktoré jasne rozlišujú medzi právom pobytu (kapitola III) a právom trvalého pobytu (kapitola IV) a podmienkami na využívanie týchto rôznych práv.[49] Nemyslím si preto, že neexistencia výslovnej požiadavky nepretržitosti v článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38 je rozhodujúca.

30. Treba teda zohľadniť pravidlá kapitoly III smernice 2004/38 týkajúce sa práva pobytu, najmä jej článok 7 a ciele sledované týmito pravidlami.

31. Článok 7 ods. 3 smernice 2004/38, ktorý upravuje situácie, v ktorých si občan Únie, ktorý dočasne prestal vykonávať činnosť ako pracovník alebo samostatne zárobkovo činná osoba, zachováva štatút pracovníka na základe článku 7 ods. 3 smernice 2004/38, ako aj právo pobytu,

[44] Pozri napríklad kapitolu 2 ods. 2 prílohy XII k Aktu o podmienkach pristúpenia Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia (Ú. v. EÚ L 236, 2003, s. 876), ktorá stanovuje prechodné opatrenia týkajúce sa voľného pohybu osôb a osobitne spomína vstup poľských štátnych príslušníkov na pracovný trh „súčasného členského štátu“ *„na obdobie 12 mesiacov a viac bez prerušenia“*. Kurzívou zvýraznil generálny advokát. V rozsudku z 13. septembra 2018, Prefeta (C-618/16, EU:C:2018:719, bod 55), Súdny dvor rozhodol, že predmetné ustanovenie umožnilo Spojenému kráľovstvu počas prechodného obdobia vylúčiť poľského štátneho príslušníka z požívania výhod vyplývajúcich z článku 7 ods. 3 smernice 2004/38, ak nespĺňal požiadavku registrovanej pracovnej činnosti v Spojenom kráľovstve počas nepretržitého obdobia 12 mesiacov stanovenú vnútroštátnym právom. Súdny dvor však nevykladal výraz *„viac ako jeden rok“* uvedený v článku 7 ods. 3 smernice 2004/38, ani ho nepovažoval za rovnocenný výrazu *„na obdobie 12 mesiacov a viac“*. Pozri tiež článok 4 ods. 1 smernice Rady 2003/109/ES z 25. novembra 2003 o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom (Ú. v. EÚ L 16, 2004, s. 44; Mim. vyd. 19/006, s. 272), ktorý stanovuje, že „členské štáty priznajú postavenie osoby s dlhodobým pobytom štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sa zdržiavajú oprávnene a *nepretržite na ich území päť rokov bezprostredne pred* podaním príslušnej žiadosti“. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

[45] Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

[46] Toto ustanovenie umožňuje v niektorých prípadoch dlhšiu neprítomnosť. Pozri analogicky článok 4 ods. 3 smernice 2003/109, ktorý stanovuje, že tieto „obdobia neprítomnosti na území príslušného členského štátu nesmú prerušiť obdobie, ktoré je uvedené v ods. 1 a musia sa brať do úvahy pri výpočte, ak sú kratšie ako šesť po sebe idúcich mesiacov a nepresiahnu spolu 10 mesiacov počas obdobia uvedeného v ods. 1“.

[47] Nemecká vláda sa tiež domnieva, že v bežnom jazyku výraz „jeden rok“ znamená „nepretržité obdobie jedného roka“.

[48] Pozri rozsudok Tarola, bod 37. Pozri analogicky rozsudok z 30. januára 2020, Tim (C-395/18, EU:C:2020:58, bod 36 a citovaná judikatúra).

[49] Článok 16 ods. 1 smernice 2004/38 výslovne stanovuje, že právo trvalého pobytu, ktoré občania Únie nadobudnú po tom, čo sa legálne zdržiavali počas nepretržitého obdobia piatich rokov v hostiteľskom členskom štáte, „nepodlieha podmienkam uvedeným v kapitole III“. Toto právo teda okrem iného nepodlieha podmienkam stanoveným v článku 7 ods. 1 písm. b) tejto smernice, a to mať pre seba a svoju rodinu dostatočné zdroje, ako aj komplexné krytie zdravotného poistenia (rozsudok z 10. marca 2022, Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (Komplexné krytie zdravotného poistenia), C-247/20, EU:C:2022:177, bod 54).

ktoré mu zodpovedá, podľa článku 7 ods. 1 tejto smernice,[50] je založený na predpoklade, že tento občan je ochotný a spôsobilý opätovne sa začleniť do pracovného trhu hostiteľského členského štátu v primeranej lehote.[51] Nastoľuje spravodlivú rovnováhu medzi zabezpečením voľného pohybu pracovníkov[52] a zárukou, že systémy sociálneho zabezpečenia hostiteľského členského štátu nebudú neprimerane zaťažené.[53] Vyváženie a zosúladenie týchto oprávnených a protichodných záujmov v článku 7 ods. 3 smernice 2004/38 a obozretné odstupňovanie, ktoré v ňom stanovuje normotvorca Únie, (čiastočne) odrážajú zásadu proporcionality[54] uvedenú v článku 5 ods. 4 ZEÚ.[55]

32. Ako už bolo uvedené, ochrana priznaná na základe článku 7 ods. 3 smernice 2004/38, konkrétne dĺžka tejto ochrany, sa môže líšiť najmä v závislosti od dôvodov ukončenia činnosti v hostiteľskom členskom štáte a dĺžky trvania tejto počiatočnej činnosti.[56] Hoci teda možno nájsť jasnú paralelu medzi článkom 7 ods. 3 písm. b) a článkom 7 ods. 3 písm. c) smernice 2004/38, ktoré odkazujú na osobu, ktorá je „riadne zaregistrovaná ako nedobrovoľne nezamestnaná“ a ktorá sa počas tohto obdobia „zaevidovala ako uchádzač o zamestnanie“, tieto ustanovenia sa výrazne líšia, pokiaľ ide dĺžku obdobia, počas ktorého si pracovník alebo samostatne zárobkovo činná osoba zachovávajú také postavenie, v závislosti od toho, či je počiatočné obdobie ich činnosti v hostiteľskom členskom štáte dlhšie alebo kratšie ako jeden rok.[57] Keďže článok 7 ods. 3 písm. b) a článok 7 ods. 3 písm. c) smernice 2004/38 vychádzajú zo skutočnosti, že činnosť občana Únie bola nedobrovoľne prerušená[58] a že v primeranej dobe opätovne vstúpi na trh práce v hostiteľskom členskom štáte, treba konštatovať, ako zdôraznila nemecká vláda[59], Írsko[60]

[50] A tým aj rovnaký prístup k sociálnej pomoci v hostiteľskom členskom štáte ako majú štátni príslušníci, na ktorých sa však vzťahuje článok 7 ods. 3 písm. c) a článok 24 ods. 2 smernice 2004/38.

[51] Rozsudok z 13. septembra 2018, Prefeta (C-618/16, EU:C:2018:719, body 37 a 39 a citovaná judikatúra).

[52] Hoci smernica 2004/38 upravuje právo občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ústredné a privilegované postavenie pracovníkov – alebo hospodársky aktívnych osôb – v rámci tejto smernice, a najmä jej článku 7, nemožno podceňovať (pozri rozsudok z 11. novembra 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, body 73 až 78).

[53] Pozri rozsudok Tarola (bod 50). Pozri tiež odôvodnenie 10 smernice 2004/38.

[54] Cieľom uvedenej zásady, ktorou sa riadi obsah a forma činnosti Únie, je zabezpečiť, aby táto činnosť bola spôsobilá na zabezpečenie dosiahnutia sledovaných cieľov a neprekračovala rámec toho, čo je potrebné na ich dosiahnutie (rozsudok z 24. februára 2022, Viva Telecom Bulgaria, C-257/20, EU:C:2022:125, bod 112).

[55] Toto vyvažovanie sa niekedy označuje ako proporcionalita *stricto sensu*. „Na účely dosiahnutia súladu so zásadou proporcionality sa musia prijať opatrenia vhodné na zabezpečenie realizácie sledovaného legitímneho cieľa a nesmú prekročiť rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie týchto cieľov (v prípade že existuje niekoľko možností úpravy, je potrebné vybrať tú najmenej obmedzujúcu) a spôsobené nepriaznivé následky nesmú byť vzhľadom na sledovaný cieľ neprimerané (vnútorné vyváženie alebo proporcionalita *stricto sensu*).“ Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bobek vo veci Pöpperl (C-187/15, EU:C:2016:194, bod 45).

[56] Pozri bod 30 vyššie a rozsudok Tarola (bod 43).

[57] Pozri rozsudok *Tarola*, bod 43. Občan Únie, ktorý bol pracovníkom alebo samostatne zárobkovo činnou osobou v hostiteľskom členskom štáte, si zachová štatút pracovníka na dobu neurčitú, ak v hostiteľskom členskom štáte vykonával činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba „viac ako jeden rok“ predtým, ako sa stal nedobrovoľne nezamestnaným v súlade s článkom 7 ods. 3 písm. b) tejto smernice. Naopak, občan Únie, ktorý pracoval ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba v hostiteľskom členskom štáte počas obdobia kratšieho ako jeden rok, si zachová štatút pracovníka len na obdobie, ktorého dĺžku môže stanoviť tento členský štát, pričom ale nesmie byť kratšie ako šesť mesiacov v súlade s článkom 7 ods. 3 písm. c) smernice 2004/38.

[58] A teda z dôvodov nezávislých od vôle občana Únie (rozsudky z 20. decembra 2017, Gusa, C-442/16, EU:C:2017:1004, body 31 a 45, a Tarola, body 46, 48 a 49).

[59] Nemecká vláda sa domnieva, že takýto výklad by znamenal, že obdobia zamestnania dosiahnuté v hostiteľskom členskom štáte pred desaťročiami by v prípade sezónneho pracovníka mohli byť zohľadnené napríklad na účely priznania neobmedzeného práva pobytu podľa článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38, aj keď v ňom dotknutá osoba v nedávnej minulosti pracovala len jeden mesiac.

[60] Írsko zastáva názor, že nie je dôvod domnievať sa, že podľa článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38 by sa rôzne krátkodobé obdobia výkonu zamestnania počas štyroch alebo piatich rokov mali sčítať, keďže medzi týmito krátkymi obdobiami zamestnania by osoba skutočne mohla stratiť postavenie pracovníka, ak by bola nezamestnaná aspoň 6 mesiacov, v súlade s článkom 7 ods. 3 písm. c) tejto smernice. „Predpokladať, že po niekoľkých rokoch, ktoré zahŕňajú krátke obdobia zamestnania (počas jedného mesiaca alebo dvoch) a dlhé obdobia nezamestnanosti, by bolo možné spätne niekoho považovať za osobu, ktorá si v súlade s právom zachovala základné postavenie pracovníka so všetkými právami a dávkami, ktoré z neho vyplývajú, by bolo neopodstatnené.“ Írsko tiež uvádza, že „je úplne nejasné, za aké obdobie by bolo možné tvrdiť, že akumuláciou krátkych období zamestnania sa dosiahla doba jedného roka požadovaná normotvorcom Únie. Bolo by to obdobie štyroch alebo piatich rokov, ako sa navrhuje v prejednávanej veci, alebo by také obdobie mohlo trvať desať alebo pätnásť rokov?“

a Komisia[61], že zahrnutie krátkych, roztrúsených alebo sporadických období hospodárskej činnosti sčítaných počas dlhšieho obdobia[62] v zmysle výrazu „viac ako jeden rok“ môže v praxi narušiť rozdiel medzi týmito ustanoveniami[63] a obozretným odstupňovaním, ktoré normotvorca Únie zaviedol v rôznych písmenách článku 7 ods. 3 smernice 2004/38,[64] čím dôjde k narušeniu spravodlivej rovnováhy stanovenej týmto ustanovením.[65] V tejto súvislosti sa domnievam, že posilnená ochrana poskytovaná podľa článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38 – ktorá môže byť časovo neurčitá[66] – si vyžaduje zodpovedajúce prispievanie do hospodárstva hostiteľského členského štátu[67] a väzbu naň, ktoré sú *jednak dlhodobé a jednak sústavné* v porovnaní s nižšou ochranou poskytovanou podľa článku 7 ods. 3 písm. c)[68] tejto smernice, ak napríklad hospodárska činnosť trvajúca dva týždne[69] postačuje na to, aby sa na ňu vzťahovala ochrana poskytovaná týmto posledným uvedeným ustanovením. Vzhľadom na to, že podľa rozsudku Tarola je časová hranica uvedená v článku 7 ods. 3 písm. c) smernice 2004/38 nízka,[70] otázka nepretržitosti v rámci tohto ustanovenia nevzniká.

33. V tejto súvislosti by odstránenie rozdielu medzi článkom 7 ods. 3 písm. b) a článkom 7 ods. 3 písm. c) smernice 2004/38 mohlo predstavovať neprimeranú záťaž pre systémy sociálneho zabezpečenia hostiteľských členských štátov. Okrem toho plný dosah tejto záťaže nie je predvídateľný, keďže by sa mohli zohľadniť obdobia zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti v hostiteľskom členskom štáte rozložené na mnohoročné obdobie, ktoré sa striedajú s obdobiami, počas ktorých osoba nepracuje v hostiteľskom členskom štáte, a mohli by viesť k zachovaniu postavenia pracovníka a s ním súvisiacich práv na dobu neurčitú. Domnievam sa teda, že výraz „viac ako jeden rok“ sa vzťahuje nielen na minimálnu dĺžku dotknutej hospodárskej činnosti,[71] ale v zásade aj na nepretržitosť tejto činnosti.

34. Hoci požiadavka nepretržitého obdobia dlhšieho ako jeden rok na zachovanie štatútu pracovníka podľa článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38 v zásade primerane a spravodlivo zosúlaďuje identifikované konkurenčné práva, záujmy a zásady, o ktoré ide, a primeranú rovnováhu, ktorá sa musí dosiahnuť, považujem za potrebné preskúmať aj to, či by určité

[61] Podľa Komisie je právo zachovať si štatút „pracovníka“ na dobu neurčitú podľa článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38 založené na predpoklade, že mobilný občan Únie, ktorý vykonáva hospodársku činnosť dlhšie ako jeden rok, prispieva ako stály pracujúci a má dostatočné znalosti o trhu práce na to, aby mohol v primeranej lehote opäť začať vykonávať svoju činnosť a finančne prispievať v hostiteľskom štáte vrátane prispievania do jeho systému sociálneho zabezpečenia.

[62] Spolu viac ako jeden rok.

[63] Najmä ak ktorékoľvek obdobie prerušenia presahuje minimálnu šesťmesačnú lehotu ochrany stanovenú v článku 7 ods. 3 písm. c) smernice 2004/38.

[64] Najmä článok 7 ods. 3 písm. b) a článok 7 ods. 3 písm. c) smernice 2004/38.

[65] V bode 48 rozsudku Tarola Súdny dvor uviedol, že článok 7 ods. 1 písm. c) smernice 2004/38 sa uplatňuje „vo všetkých situáciách, v ktorých musel pracovník z dôvodov nezávislých od jeho vôle, ukončiť svoju činnosť v hostiteľskom členskom štáte *pred uplynutím jedného roka*...“. Podľa môjho názoru to znamená, že článok 7 ods. 1 písm. b) smernice 2004/38 sa vzťahuje len na jediné nepretržité obdobie dlhšie ako jeden rok. Aspekt nepretržitosti je zjavnejší z francúzskeho znenia rozsudku, kde sa uvádza „avant l'échéance d'une année“.

[66] Za predpokladu, že sú splnené ostatné podmienky tohto ustanovenia.

[67] Prostredníctvom platenia daní a príspevkov na sociálne zabezpečenie (pozri analogicky rozsudok z 21. decembra 2023, Chief Appeals Officer a i., C-488/21, EU:C:2023:1013, bod 71).

[68] Použitie výrazov „kratšiu ako jeden rok“ alebo „počas prvých dvanástich mesiacov“ v článku 7 ods. 3 písm. c) smernice 2004/38 svedčí v prospech výkladu, podľa ktorého lehota jedného roka stanovená v tomto ustanovení a implicitne podľa článku 7 ods. 3 písm. b) tejto smernice predstavuje jediný kritický „blok“ alebo nepretržité obdobie.

[69] Pozri rozsudok Tarola (bod 54). Analogicky pozri rozsudok zo 4. júna 2009, Vatsouras a Koupatantze (C-22/08 a C-23/08, EU:C:2009:344, bod 30), v ktorom Súdny dvor konštatoval, že napriek krátkemu trvaniu profesijnej činnosti nemožno vylúčiť, že osoba je pracovníkom podľa článku 45 ZFEÚ.

[70] V prejednávanej veci dva týždne.

[71] Rozsudok z 15. septembra 2015, Alimanovic (C-67/14, EU:C:2015:597, bod 60).

obmedzené obdobia nečinnosti nemali mať vplyv na túto nepretržitosť.[72] Takéto preskúmanie je nevyhnutné na zabezpečenie úplného dodržania zásady proporcionality uvedenej v článku 5 ods. 4 ZEÚ.

35. Na úvod treba zdôrazniť, ako uvádza Komisia, že hoci sa článok 7 ods. 3 smernice 2004/38 týka tak zamestnania v pracovnom pomere, ako aj samostatnej zárobkovej činnosti, samostatná zárobková činnosť sa už zo svojej povahy môže charakterizovať ako séria viacerých prerušovaných pracovných úloh. Výklad článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38, ktorý by si bez výnimky vyžadoval len jediné nepretržité obdobie práce, by občanom Únie sťažoval možnosť odvolávať sa na toto ustanovenie a bol by nezlučiteľný s jeho zamýšľanou vecnou pôsobnosťou.[73]

36. Pokiaľ ide o obdobia, počas ktorých osoba dobrovoľne nevykonáva žiadnu činnosť, bolo by príliš formalistické a striktné, keby občanovi Únie, ktorý pracoval v hostiteľskom členskom štáte nepretržite počas desiatich mesiacov a dobrovoľne odišiel zo svojej práce napríklad preto, aby sa venoval naliehavej rodinnej záležitosti alebo situácii, po jeho návrate do zamestnania predchádzajúce obdobie zamestnania automaticky zaniklo alebo sa začalo počítať znovu od nuly. V takom prípade by osoba, ktorá pracovala 10 mesiacov a po dvojmesačnom prerušení by znovu začala pracovať na obdobie 10 mesiacov pred tým, než by sa stala nedobrovoľne nezamestnanou, nemohla požívať ochranu podľa článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38. Automatické a striktné uplatnenie požiadavky nepretržitého a neprerušovaného trvania obdobia dlhšieho ako jeden rok by napríklad nebralo do úvahy skutočnosť, že občan Únie síce začal pracovať v hostiteľskom členskom štáte, ale môže si zachovať svoje rodinné a iné záväzky (inde), ktoré si vyžadujú jeho fyzickú prítomnosť.[74] Nemusí byť vždy možné, aby sa pracovník venoval týmto záväzkom a povinnostiam počas obdobia dovolenky za kalendárny rok, ktorú by mohol čerpať v prvom roku zamestnania v hostiteľskom členskom štáte,[75] alebo aby sa im venoval na diaľku.[76]

37. Okrem toho Súdny dvor už v roku 1988 uznal, že „neprerušovaná kariéra je dnes menej častá ako kedykoľvek predtým.“[77] Okrem toho je všeobecne známe,[78] že pracovníci sa môžu rozhodnúť, že počas krátkeho obdobia, keď prechádzajú z jedného zamestnania do druhého, nebudú pracovať.[79] Za predpokladu, že spĺňajú ostatné podmienky článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38, by bolo zbytočne striktné automaticky vylúčiť takýchto pracovníkov z výhod tejto smernice, ak by celkovo pracovali dlhšie ako jeden rok, a to aj v prípade, že by sa také obdobie striedalo s krátkymi prestávkami alebo prerušeniami s obmedzenou celkovou dobou trvania.

[72] Pozri analogicky článok 16 ods. 3 smernice 2004/38.

[73] Pozri analogicky návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Tarola (C-483/17, EU:C:2018:919, body 45 až 49).

[74] Takéto problémy totiž môžu vzniknúť predovšetkým počas prvého roka výkonu voľného pohybu občanom Únie.

[75] O to viac, že právo čerpať dovolenku za kalendárny rok počas prvého roka zamestnania môže byť v niektorých členských štátoch mimoriadne obmedzené z dôvodu požiadavky minimálnej doby trvania pracovného pomeru.

[76] Bez ohľadu na zlepšenia v moderných komunikáciách a doprave. V tejto súvislosti možno niektoré byrokratické záležitosti vyriešiť len vtedy, ak sa pracovník nachádza osobne na mieste.

[77] Rozsudok z 21. júna 1988, Lair (39/86, EU:C:1988:322, bod 38).

[78] Pozri napríklad spravodajský článok Eurostatu zo 16. februára 2023 s názvom „3.5 million job leavers in Q3 2022 in EU“ („V treťom štvrťroku roku 2022 opustilo svoje pracovné miesto 3,5 milióna pracovníkov“); k dispozícii na: https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230216-2. Tento článok poukazuje na nárast počtu osôb vo veku od 25 do 54 rokov, ktoré odišli zo zamestnania v treťom štvrťroku 2022 v porovnaní s rokom 2021, okrem iného z osobných dôvodov, pretože chceli viac voľného času, cestovanie a zmenu bydliska.

[79] Tento jav sa niekedy nazýva „jobbymoon“. Pokiaľ ide o náhľad do problematiky zmeny kariéry a javov nazývaných „jobcrafting“ a „pixelated market“, pozri BERSIN, J.: *The labor market has totally changed: Are you really ready*?, z 31. marca 2024, aktualizované 6. apríla 2024; k dispozícii na: https://joshbersin.com/2024/03/the-needs-of-employees-have-totally changed-are-you-really ready/. Pozri aj https://www.shrm.org/mena/executive-network/insights/people-strategy/pixelated-workforce-arrived-ready.

38. Z toho vyplýva, že výraz „viac ako jeden rok“ uvedený v článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38 síce v zásade odkazuje na jedno nepretržité obdobie dlhšie ako jeden rok, avšak vzhľadom na to, že pojem „pracovník“ sa nemá vykladať reštriktívne [80] – a to potom platí aj pre podmienky, za ktorých si možno toto postavenie zachovať –, by túto nepretržitosť nemali prerušiť krátke obdobia primeranej dĺžky, [81] keď osoba nepracuje, ktoré spoločne nepresahujú dva mesiace, pokiaľ je také prerušenie dobrovoľné, alebo šesť mesiacov, pokiaľ ide o nedobrovoľnú nezamestnanosť. [82]

39. Treba zdôrazniť, že dvojmesačné obdobie dobrovoľnej nečinnosti je svojou povahou krátke vo vzťahu k obdobiu dlhšiemu ako jeden rok stanovenému v článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38 alebo v porovnaní s ním. Analogicky sa riadi odôvodnením alebo logikou, na ktorej je založený článok 16 ods. 3 smernice 2004/38. Článok 16 ods. 3 smernice 2004/38 okrem iného stanovuje, že neprítomnosť trvajúca celkovo šesť až dvanásť po sebe nasledujúcich mesiacov za určitých okolností nemá vplyv na nepretržitosť obdobia päťročného pobytu v hostiteľskom členskom štáte. Dĺžka obdobia prerušenia dovolená článkom 16 ods. 3 smernice 2004/38 sa líši v podstate v závislosti od toho, či vyplýva z voľby občana Únie alebo je vynútená okolnosťami.

40. Pokiaľ ide o obdobie šiestich mesiacov v prípade nedobrovoľnej nezamestnanosti, domnievam sa, že je primerané vzhľadom na minimálnu dobu zachovania štatútu pracovníka stanovenú v článku 7 ods. 3 písm. c) smernice 2004/38 [83] a na to, aby sa neoslabil alebo nezmazal rozdiel medzi týmto ustanovením a článkom 7 ods. 3 písm. b) tejto smernice. Odráža tiež diferencovaný prístup prijatý normotvorcom EÚ v článku 16 ods. 3 smernice 2004/38, pokiaľ ide o dĺžku povoleného prerušenia v závislosti od toho, či bolo dobrovoľné alebo nedobrovoľné. [84]

41. Dotknuté obdobie alebo obdobia dobrovoľného alebo nedobrovoľného prerušenia sa však nemôžu zohľadniť pri výpočte požadovanej doby *zamestnania* [85] dlhšej ako jeden rok stanovenej v článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38.

42. Preto sa domnievam, že na prvú otázku vnútroštátneho súdu treba odpovedať tak, že výraz „viac ako jeden rok“ uvedený v článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38 by sa mal vykladať tak, že sa v zásade vzťahuje na jediné nepretržité obdobie. V súlade so zásadou proporcionality nedôjde k prerušeniu nepretržitosti tohto obdobia v dôsledku krátkych období primeranej dĺžky, keď osoba nepracuje, ktoré spoločne nepresahujú dva mesiace, pokiaľ je také prerušenie dobrovoľné, alebo šesť mesiacov, pokiaľ ide o nedobrovoľnú nezamestnanosť. Dotknuté obdobie alebo obdobia sa však nemôžu zohľadniť pri výpočte požadovanej doby zamestnania dlhšej ako jeden rok stanovenej v článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38.

[80] Rozsudok z 21. februára 2013, N. (C-46/12, EU:C:2013:97, bod 39). „Keďže totiž tento pojem vymedzuje pôsobnosť základnej slobody upravenej Zmluvou o FEÚ, má sa vykladať extenzívne.“ (Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci G. M. A. (Uchádzač o zamestnanie), C-710/19, EU:C:2020:739, bod 37).

[81] Primerane k jednoročnému obdobiu stanovenému v článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38.

[82] Ak je v takýchto prípadoch doba zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti v hostiteľskom členskom štáte „menej ako jeden rok“ alebo „dvanásť mesiacov“, občan Únie požíva ochranu poskytovanú podľa článku 7 ods. 3 písm. c) smernice 2004/38 za podmienok v ňom stanovených. Treba zdôrazniť, že občan Únie si síce zachováva štatút pracovníka aspoň šesť mesiacov a má právo pobytu a právo na rovnaké zaobchádzanie, tento štatút ale *nie je* rovnocenný zamestnaniu na účely článku 7 ods. 3 písm. b) smernice a obdobie nedobrovoľnej nezamestnanosti sa nesmie použiť na výpočet požadovanej doby *zamestnania* alebo *samostatnej zárobkovej činnosti* dlhšej ako jeden rok.

[83] Ktorá je šesť mesiacov.

[84] Tento výklad je v súlade s hlavným účelom smernice 2004/38, ktorým je, ako sa už uviedlo v bode 16 vyššie, posilniť právo na voľný pohyb a pobyt všetkých občanov Únie, ako aj s konkrétnym cieľom, ktorý sleduje jej článok 7 ods. 3, ktorým je prostredníctvom zachovania štatútu pracovníka zabezpečiť právo pobytu osôb, ktoré prestali vykonávať svoju profesijnú činnosť pre nedostatok práce v dôsledku okolností nezávislých od ich vôle (pozri rozsudok Tarola, bod 49 a citovanú judikatúru).

[85] Zvýraznil som kurzívou, aby som poukázal na skutočnosť, že článok 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38 používa výraz „po tom, čo bola zamestnaná“. Domnievam sa teda, že sa vyžaduje, aby osoba bola skutočne zamestnaná, a nie len požívala postavenie pracovníka.

C. O druhej otázke

43. Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či nárok občana Únie na príspevok pre uchádzača o zamestnanie znamená, že tento občan je osoba „riadne zaregistrovaná ako nedobrovoľne nezamestnaná“ v hostiteľskom členskom štáte podľa článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38.

44. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania a zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že vnútroštátny súd žiada skôr o výklad výrazu „riadne zaregistrovaná“ ako výrazu „nedobrovoľne nezamestnaná“ uvedeného v článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38.[86] Vnútroštátny súd sa v podstate pýta, či skutočnosť, že DEASP[87] vyplácalo bývalej manželke žalobcu príspevok pre uchádzača o zamestnanie, musí minister[88] uznať ako dôkaz o tom, že bola riadne zaregistrovaná ako nedobrovoľne nezamestnaná v zmysle článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38, alebo či túto skutočnosť musí aspoň zohľadniť v rámci tohto posúdenia.

45. Žalobca sa domnieva, že DEASP musí prijať rozhodnutie o tom, či je nezamestnanosť nedobrovoľná alebo nie a toto rozhodnutie je pre ministra záväzné z hľadiska práva EÚ. Priznaním príspevku pre uchádzača o zamestnanie DEASP dáva najavo, že sa domnieva, že táto osoba spĺňa kritériá článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38. Subsidiárne treba tomuto konštatovaniu pripísať veľký význam. V prípade, že minister nepovažuje stanovisko DEASP za rozhodujúce, mal by uviesť dôvody, pre ktoré toto stanovisko nezohľadní.

46. Nemecká vláda tvrdí, že osoba, akou je žalobca, ktorej cieľom je preukázať odvodené právo pobytu vyplývajúce z práv, ktoré požívala jeho bývalá manželka, sa môže odvolávať na skutočnosť, že manželka poberala od DEASP príspevok pre uchádzača o zamestnanie, aby preukázala, že manželka bola „riadne zaregistrovaná ako nedobrovoľne nezamestnaná“ v zmysle článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38. Nemecká vláda zdôraznila osobitné okolnosti prejednávanej veci, konkrétne nedostatočnú spoluprácu zo strany občianky Únie a odmietnutie írskych orgánov poskytnúť žalobcovi relevantné potvrdenia, v dôsledku čoho sa mu znemožnilo uplatniť si práva stanovené smernicou 2004/38. Táto vláda tiež tvrdí, že ak už nie je možné určiť, či bola nezamestnanosť nedobrovoľná, tento dôsledok možno pripísať výlučne konaniu írskych orgánov, konkrétne napríklad nemožnosti preukázať skutkový stav alebo výmazu relevantných informácií z databáz. Táto situácia nemôže pôsobiť v neprospech žalobcu.

47. Írsko sa domnieva, že registrácia uchádzača o zamestnanie na DEASP spĺňa len časť požiadaviek článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38 a že takáto registrácia sama osebe nepredstavuje a nemôže predstavovať základ pre to, aby si občan Únie zachoval postavenie pracovníka. Jednoznačne tu existuje aj ďalšia požiadavka, teda aby bola nezamestnanosť „nedobrovoľná“. Túto požiadavku írske orgány pri priznávaní príspevkov pre uchádzača o zamestnanie nezohľadňujú. Okrem toho žalobca po celý čas nesie dôkazné bremeno, aby preukázal, že jeho bývalá manželka, občianka Únie, bola nedobrovoľne nezamestnaná. Írsko teda zastáva názor, že skutočnosť, že občianka Únie poberala príspevok pre uchádzača o zamestnanie od DEASP, z právneho hľadiska neznamená, že bola v Írsku „riadne zaregistrovaná ako nedobrovoľne nezamestnaná“ v zmysle článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38.

[86] V tejto súvislosti a ako už bolo uvedené vyššie, Súdny dvor už podal výklad týchto posledných uvedených výrazov (pozri rozsudok z 20. decembra 2017, Gusa, C-442/16, EU:C:2017:1004, body 31 a 45). Pozri analogicky rozsudok Tarola (body 46, 48 a 49).

[87] Čo je podľa írskeho práva subjekt príslušný pre vyplácanie príspevkov pre uchádzačov o zamestnanie.

[88] Čo je podľa írskeho práva subjekt príslušný pre udeľovanie povolení na pobyt.

48. Podľa Komisie môžu byť pre určenie toho, či je nezamestnanosť dobrovoľná alebo nie, relevantné dôvody, pre ktoré mobilný občan Únie prestal vykonávať hospodársku činnosť v hostiteľskom členskom štáte. Požiadavka „nedobrovoľnej“ nezamestnanosti stanovená v článku 7 ods. 3 písm. b) a c) smernice 2004/38 obmedzuje zachovanie postavenia pracovníka na situácie, v ktorých k ukončeniu akejkoľvek hospodárskej činnosti (ale nie nevyhnutne k ukončeniu konkrétneho zamestnania) došlo v dôsledku okolností nezávislých od vôle mobilného občana Únie. Iný výklad by mohol mobilným pracovníkom umožniť, aby využívali postavenie pracovníka aj v prípade, že akúkoľvek činnosť v hostiteľskom členskom štáte ukončili dobrovoľne. Zároveň platí, že nárok na príspevok pre uchádzača o zamestnanie dotknutý v prejednávanej veci závisí od toho, či mobilný občan Únie preukáže, že je k dispozícii na účely práce a prácu aj skutočne hľadá, len nie je schopný nájsť si vhodné zamestnanie. Možno si teda predstaviť, že príslušné orgány na účely overenia toho, či nárok občana Únie na príspevok pre uchádzača o zamestnanie stále trvá, môžu mať k dispozícii dodatočné informácie o povahe a rozsahu úsilia, ktoré občan Únie vynakladá na hľadanie zamestnania, a o výsledku tohto úsilia, ktoré sú relevantné na určenie, či bolo jeho postavenie nezamestnaného dobrovoľné alebo nie. Na overenie týchto skutočností má ale najlepšie predpoklady vnútroštátny súd.

49. Zo znenia článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38 jasne vyplýva, že na to, aby si občan Únie zachoval štatút pracovníka alebo samostatne zárobkovo činnej osoby, musí spĺňať tieto tri samostatné kumulatívne podmienky: i) musí to byť osoba „riadne zaregistrovaná ako nedobrovoľne nezamestnaná“; ii) po tom, čo bola zamestnaná viac ako jeden rok, a iii) zaevidovala sa ako uchádzač o zamestnanie na príslušnom úrade. Kumulatívna povaha týchto podmienok vyplýva z použitia výrazov „po tom, čo“ a „a“ v tomto ustanovení. Registrácia ako uchádzač o zamestnanie po tom, ako bol občan Únie zamestnaný dlhšie ako jeden rok, preto nestačí na to, aby si zachoval štatút pracovníka alebo samostatne zárobkovo činnej osoby podľa článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38. Občan Únie musí tiež spĺňať samostatnú podmienku byť osoba „riadne zaregistrovaná ako nedobrovoľne nezamestnaná“.

50. Pojem „riadne zaregistrovaná“ nie je v smernici 2004/38 definovaný a nie je v nej definovaný ani spôsob, akým sa má nedobrovoľná nezamestnanosť zisťovať alebo registrovať. Z toho vyplýva, že v prípade neexistencie právnej úpravy Únie v danej oblasti a v súlade so zásadou procesnej autonómie prináleží vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu, aby stanovil pravidlá týkajúce sa riadne registrovanej nedobrovoľnej nezamestnanosti v zmysle článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38 pod podmienkou, že tieto pravidlá nie sú menej priaznivé ako pravidlá upravujúce obdobné situácie vnútroštátnej povahy (zásada ekvivalencie) a že nevedú k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv priznaných právnym poriadkom Únie (zásada efektivity). [89]

51. Vo veci samej vzniká iba otázka dodržania zásady efektivity.

52. S výhradou overenia vnútroštátnym súdom sa teda zdá, že článok 6 ods. 3 písm. c) nariadení z roku 2015 – podobne ako článok 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38 – odkazuje len na osobu „riadne zaregistrovanú ako nedobrovoľne nezamestnaná“ bez toho, aby *in concreto* uvádzal, ako sa má taká registrácia vykonať. Okrem toho nič v spise predloženom Súdnemu dvoru nenaznačuje, že by sa táto otázka riešila v inej vnútroštátnej právnej úprave, zákonných právnych nástrojoch alebo judikatúre.

[89] Rozsudok z 27. júna 2018, Diallo (C-246/17, EU:C:2018:499, body 45 a 59 a citovaná judikatúra).

53. Vnútroštátny súd ale predovšetkým neuviedol právny základ a podmienky pre získanie príspevku pre uchádzača o zamestnanie v Írsku. Konkrétne nevysvetlil, či priznanie príspevku pre uchádzača o zamestnanie zo strany DEASP závisí od zistenia tohto orgánu, že dotknutá osoba je nezamestnaná z dôvodov nezávislých od jej vôle alebo či, a prípadne ako a v akom rozsahu, môžu byť takéto okolnosti relevantné pre posúdenie nároku na tento príspevok. Mám preto vážne pochybnosti o tom, či je druhá otázka vôbec prípustná, keďže vnútroštátny súd nevysvetlil obsah príslušných vnútroštátnych ustanovení, ktoré možno uplatniť na túto otázku, ako to vyžaduje článok 94 písm. b) Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

54. Pre prípad, že by Súdny dvor považoval druhú otázku za prípustnú, chcel by som zdôrazniť, že podľa Komisie minister pred High Court (Vyšší súd) tvrdil, že pri posudzovaní nároku na príspevok pre uchádzača o zamestnanie DEASP neskúma dôvody, pre ktoré osoba ukončila predchádzajúce zamestnanie.[90] Írsko vo svojich pripomienkach pred Súdnym dvorom tiež tvrdilo, že ani írske orgány pri poskytovaní príspevku uchádzača o zamestnanie neskúmajú, či je nezamestnanosť „nedobrovoľná“.

55. Zdá sa však, že v súlade s verejne dostupnými informáciami poskytnutými zákonom zriadeným orgánom, ktorý patrí do právomoci Department of Social Protection (Ministerstvo sociálnej ochrany, pôvodne DEASP) – a s výhradou overenia vnútroštátnym súdom –, platí, že osoba môže stratiť nárok na príspevok na určitý čas (až na deväť týždňov), ak „odišla z práce dobrovoľne a bez náležitého dôvodu“.[91] Z toho vyplýva,[92] že ministerstvo sociálnej ochrany pri poskytovaní príspevku pre uchádzača o zamestnanie v súčasnosti skúma[93] alebo má aspoň právomoc preskúmať dôvody, pre ktoré je osoba nezamestnaná a môže jej nárok dočasne pozastaviť, ak je jej nezamestnanosť dobrovoľná. Zdá sa teda, že podmienky na získanie príspevku pre uchádzača o zamestnanie v Írsku sa do určitej miery prekrývajú s pojmom „nedobrovoľná nezamestnanosť“ uvedeným v článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38.[94]

56. Ak vnútroštátny súd konštatuje, že DEASP malo takéto právomoci v rozhodnej dobe a že priznanie príspevku pre uchádzača o zamestnanie v podstate vyžaduje, aby osoba bola „nedobrovoľne nezamestnaná“[95], domnievam sa, že skutočnosť, že občianka Únie poberala od tohto orgánu príspevok pre uchádzača o zamestnanie, musí minister zohľadniť pri posudzovaní otázky, či si občianka Únie môže zachovať postavenie pracovníka alebo samostatne zárobkovo činnej osoby podľa článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38. Za týchto okolností predstavuje priznanie príspevku pre uchádzača o zamestnanie dôkaz *prima facie* o tom, že občianka Únie bola osoba „riadne zaregistrovaná ako nedobrovoľne nezamestnaná“ na účely článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38.[96]

[90] Komisia odkázala na rozsudok sudcu Phelana vo veci I. T. v Minister for Justice ([2023] IEHC 40, bod 72).

[91] V tomto zmysle pozri https://www.citizensinformation.ie/en/social-welfare/unemployed-people/jobseekers-allowance/. Citizens Information Board je zákonom zriadený orgán, ktorý podporuje poskytovanie informácií, poradenstva a právnej pomoci v súvislosti so širokou škálou verejných a sociálnych služieb. Prevádzkuje informačné internetové stránky citizensinformation.ie. Jeho výbor patrí do pôsobnosti ministerstva sociálnej ochrany (pôvodne DEASP).

[92] S výhradou overenia vnútroštátnym súdom.

[93] Vnútroštátny súd musí posúdiť, či tieto pravidlá a podmienky existovali aj v rozhodnej dobe na účely žaloby vo veci samej.

[94] Rozsah tohto prekrývania závisí od pravidiel a podmienok priznania príspevku pre uchádzača o zamestnanie, a teda možno od významu výrazu „odišla z práce dobrovoľne a bez náležitého dôvodu“.

[95] Článok 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38.

[96] V tejto súvislosti a ako sa už uviedlo, je cieľom smernice 2004/38 zjednodušiť a posilniť výkon základného a individuálneho práva voľne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov, ktoré je občanom Únie priamo priznané článkom 21 ods. 1 ZFEÚ.

57. Minister môže vyvrátiť tento dôkaz, ak preukáže, že občianka Únie bola (dočasne) vylúčená z poberania príspevku pre uchádzača o zamestnanie alebo bol jej nárok pozastavený, keďže bola dobrovoľne nezamestnaná, alebo na základe akéhokoľvek iného relevantného dôkazu. Treba zdôrazniť, že minister sa pri dokazovaní do značnej miery opieral o informácie získané od DEASP o bývalej manželke žalobcu, najmä o jej profesijnej kariére, neexistencii jej štatútu pracovníka a skutočnosti, že poberala príspevok pre uchádzača o zamestnanie „od septembra 2013 do septembra 2017“. Minister teda má možnosť získať informácie od DEASP na účely toho, aby dôkaz *prima facie* vyvrátil.

58. Pokiaľ ide druhú otázku vnútroštátneho súdu, zastávam preto názor, že nárok občana Únie na poberanie príspevku pre uchádzača o zamestnanie predstavuje dôkaz *prima facie* o tom, že tento občan Únie bol osoba „riadne zaregistrovaná ako nedobrovoľne nezamestnaná“, pokiaľ tento nárok závisí od skutočnosti, že osoba je nezamestnaná z dôvodov nezávislých od jej vôle a príslušný vnútroštátny orgán, ktorý priznáva tento príspevok, skúma alebo má právomoc skúmať dôvody, pre ktoré je táto osoba nezamestnaná.

VI. Návrh

59. Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky, ktoré mu položil Court of Appeal (Odvolací súd, Írsko), takto:

Článok 7 ods. 3 písm. b) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS,

sa má vykladať v tom zmysle, že:

– v ňom uvedený výraz „viac ako jeden rok“ v zásade označuje jediné nepretržité obdobie. V súlade so zásadou proporcionality nedôjde k prerušeniu nepretržitosti tohto obdobia v dôsledku krátkych období primeranej dĺžky, keď osoba nepracuje, ktoré spoločne nepresahujú dva mesiace, pokiaľ je také prerušenie dobrovoľné, alebo šesť mesiacov, pokiaľ ide o nedobrovoľnú nezamestnanosť. Dotknuté obdobie alebo obdobia sa však nemôžu zohľadniť pri výpočte požadovanej doby zamestnania dlhšej ako jeden rok stanovenej v článku 7 ods. 3 písm. b) smernice 2004/38,

– nárok občana Únie na poberanie príspevku pre uchádzača o zamestnanie predstavuje dôkaz *prima facie* o tom, že tento občan Únie bol osoba „riadne zaregistrovaná ako nedobrovoľne nezamestnaná“, pokiaľ tento nárok závisí od skutočnosti, že osoba je nezamestnaná z dôvodov nezávislých od jej vôle a príslušný vnútroštátny orgán, ktorý priznáva tento príspevok, skúma alebo má právomoc skúmať dôvody, pre ktoré je táto osoba nezamestnaná.